

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA
XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

**XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

2025-yil 18-oktabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK
TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2025-yil 18-oktabr

Toshkent – 2025

**IXTIONIMLARNING LINGVISTIK VA EKSTRALINGVISTIK
OMILLAR ASOSIDA YANGI MA’NO IFODALASHI
THE EXPRESSION OF NEW MEANINGS OF ICHTHYONYMS ON
THE BASIS OF LINGUISTIC AND EXTRALINGUISTIC FACTORS**

10.52773/tsuull.conf.2025.18.10/CFTY3453

Allaquliyeva Qunduz Bahodir qizi

Toshkent shahar Olmazor tumani, 224-maktab o‘qituvchisi

allaquliyevaqunduzxon@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada ixtionimlarning yangi ma’no hosil qilishi lingvistik va ekstralingvistik omillar asosida tahlil qilinadi. Ekstralingvistik omillar ichida tashqi ko‘rinish, rang, shakl, belgi, holat va funksiyadoshlik asosidagi nomlash usullari ko‘rib chiqiladi. Xususan, baliq nomlarining metafora, metonimiya, sinekdoxa va funksiyadoshlik yo‘li bilan yuzaga kelgan yangi ma’nolari misollar asosida izohlanadi. Lingvistik omillar esa ellipsis va semantik kalka usullari orqali izohlanib, ular yangi ma’no ifodalashdagi samaradorlik nuqtayi nazaridan baholanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ixtionimlarda yangi ma’no ko‘proq metafora asosida hosil bo‘ladi, biroq boshqa usullar ham lug‘at tarkibining boyishida muhim o‘rin tutadi.

Kalit so‘zlar: ixtionim, semantik ko‘chish, metafora, metonimiya, sinekdoxa, funksiyadoshlik, ellipsis, semantik kalka.

Annotation. This article analyzes the formation of new meanings of ichthyonyms on the basis of linguistic and extralinguistic factors. Among extralinguistic factors, naming methods based on external appearance, color, shape, characteristic, state, and functionality are examined. In particular, new meanings of fish names created through metaphor, metonymy, synecdoche, and functional analogy are explained with examples. Linguistic factors are interpreted through ellipsis and semantic calque methods and evaluated in terms of their effectiveness in expressing new meanings. The results of the study show that new meanings in ichthyonyms are mainly formed through metaphor, but other methods also play an important role in enriching the vocabulary.

Keywords: ichthyonym, semantic shift, metaphor, metonymy, synecdoche, functional analogy, ellipsis, semantic calque.

Avvaldan ma’lum narsa, belgining atamasi bo‘lgan so‘zning boshqa bir narsa yoki belgini atashga xoslanishida ma’lum qonuniyat bo‘lib, uni ikki asosiy guruhga mumkin; 1. Ekstralingvistik omillar asosida yangi ma’no ifodalash. 2. Lingvistik omillar asosida yangi ma’no ifodalash [Shoabdurahmonov va bosh., 1980: 376]. Ekstralingvistik omillar asosida yangi ma’no ifodalanishida quyidagi holatlar kuzatiladi:

a) yangi ma’no o‘zining dastlabki “ma’no qobig‘i”dan butkul chiqib ketmaydi, ma’lum tomoni bilan unga ishora qiladi. Uning qaysidir muhim belgisi yangi ma’noda yaqqol sezilib turadi. Xuddi shu holat bizni zarur bo‘lmagan mutlaqo boshqa so‘zga murojaat etishdan saqlaydi, tilda ortiqcha sun‘iy so‘zlarning ko‘payib ketishining oddini oladi. Shu yerda mashhur tilshunosning quyidagi fikrini keltirish o‘rinlidir: “Tilni sof miqdoriy ko‘paytirib borish uni sifatli yomonlashuviga va bo‘shashuviga olib keladi [Budagov, 1976: 45]. Tilning lug‘at tarkibi nafaqat miqdoron, balki sifat jihatdan ham ko‘payib boradi; yoki so‘zlarda yangi ma’no paydo bo‘ladi, ularning yangi va eski ma’nolari o‘rtasidagi munosabatlar qayta anglashiladi. Lug‘atni miqdoriy ko‘paytirish o‘z-o‘zidan muhimdir, biroq bu hol uning sifat kuchimi bilan quvvatlanmaganligi uchun tilning ma’no jihatdan vorisligini yo‘qotishiga olib kelgan bo‘lardi”.

b) yangi ma’noning yuzaga kelishida, albatta, asos ma’no o‘z vazifasini yo‘qotdi, o‘z o‘rnini keyingi ma’no (ko‘chgan ma’no)ga bo‘shatib berdi, degan mazmun anglashilmasligi kerak. Chunki dastlabki so‘zning (asos so‘zning) ma’nosidagi muhim o‘xshashlik, tashqi ko‘rinish, rang, xarakter, xususiyat, holat va boshqa ajratuvchi belgilar keyingi so‘zning ma’nosini shakllantirishda, “ko‘chganlik”ni yuzaga keltirishda asosiy (potensial) ma’no sifatida kishi ongida saqlanadi.

“Nom ko‘chish asosida yangi ma’no hosil bo‘lishi barcha mutaxassislar tomonidan e’tirof etilsa-da, lekin nom ko‘chishiga olib keluvchi hodisalar, ularning turi masalasidagi qarashlar turlicha. Ba’zi ishlarda nom ko‘chishiga olib keladigan hodisaning ikki turi ko‘rsatilsa, ayrimlarda bunday hodisalarning undan ko‘p turlari ko‘rsatiladi. Lingvistik adabiyotlarda, ayniqsa, keyingi davrlarda nashr etilgan adabiyotlarda nom ko‘chishiga olib keluvchi hodisaning to‘rt turi keltiriladi: 1) metafora, 2) metonimiya, 3) sinekdoxa va 4) funksiyadoshlik.

1. Yangi ma’noning metafora yo‘li bilan hosil bo‘lishi.

Bu usul bilan yangi ma’no hosil qilish baliq nomlarida ancha sarmahsuldir. Masalan, baliqlarning oltin tobon baliq (yon tomondari sariq, oltinrang, ba’zan misrangda), toj baliq (boshida katta toji bor), kapalak baliq (havoda 2-3 metr ga parvoz qila oladi), ot baliq (labi otning labiga o‘xshab osilib turadi) kabi nomlanishida tashqi ko‘rinish; oqqon baliq (unda qizil qon tanachalari va gemoglobin mutlaqo yo‘q), soqolli baliq (iyagi ostida soqolchasi bor), so‘galli baliq (usti so‘galga o‘xshash bo‘rtmalar bilan qoplangan), so‘rg‘ich baliq (qorin suzgichi so‘rg‘ichga aylangan), tikanak baliq (ko‘zining oldida o‘ziga xos tikani bor) nomini olishda fiziologik belgi; oq oqcha (qorni oppoq), qora baliq (orqasi qoramtir), qizilparra (suzgichlari qip-qizil rangda), qizilko‘z (ko‘zining qovoqrang pardasida kichkina qizil dog‘ bor), rangdor gulmohi (turli rangda tovlanadi) deb nomlanishida rang: jo‘va baliq (tanasi jo‘va yanglig‘ dumaloq), qirra baliq (qorin tarafi boshidan dumiga qadar o‘tkir qirrali), o‘rkach baliq (orqasida kichik bukrisi bor), yelkan baliq (orqa suzgichi yelkanga o‘xshash baland va uzun), shampir baliq (ustki jag‘i shamshirdek uzun va juda baquvvat) singari nomlanishida shaki; nog‘orachi baliq (muskullari qisqarishi chog‘ida tovush chiqaradi), sachratqich baliq (suvni tizillatib otish odati bor), aynama baliq (rangi tez o‘zgaradi, suvdan

olinganda rangi aynib qoladi), masxaraboz baliq (boshidagi qarmog‘ini harakatlantirib, o‘ljasini jalb etadi) deb nomlanishida xarakter; ko‘r baliq (ko‘zi yo‘q), hakalak baliq (quruqlikda ham hayot kechiradi: ko‘krak suzgichlari yordamida sakrab-sakrab yuradi) deb nomlanishida holat; javraki baliq (suzgich pufagi yordamida ovoz chiqaradi), jarroh baliq (dudama tikani jarroh tig‘idek o‘tkir) kabi nomlanishida harakat yangi ma‘no ifodalashda xizmat qilyapti. Yuqoridagilardan ko‘rinadiki, ma‘no ko‘chish faqat narsa-predmetlargagina emas, balki belgi, holatlarga ham xos hodisa ekan. Demak, baliq nomlarining aksariyati tashqi ko‘rinish, o‘xshashlik, rang, belgi, xarakter, holat asosida yasalgan, atash funksiyasiga ega bo‘lib qolgan. Tilshunos olim D.N.SHmelevning fikricha, “Turli tillarga murojaat etgan qator tadqiqotchilar olib borgan kuzatishlarga qaraganda, hayotning muayyan davrida muhim bo‘lgan hodisalar bilan bog‘liq bo‘lgan lug‘aviy guruhlarda, ayniqsa, nomlari metaforik ko‘chirish jadal yuz berdi [Shmelev, 1964: 59].

2. Yangi ma‘noning metonimiya yo‘li bilan hosil bo‘lishi.

Nom ko‘chishi asosida yangi ma‘no hosil qilishning faol yo‘llaridan biri metonimiyadir. Bunda yangi ma‘no narsa-predmetlar, belgilar o‘rtasidagi umumiy aloqadorlik (bog‘liqlik)ka asoslanadi, ammo “ular orasida na tashqi, na ichki o‘xshashlik umumiy belgi bo‘lmaydi, balki ular orasida doimiy real aloqaning mavjudligi, birining nomini aytganda ikkinchisini anglash, nazarda tutish imkonini beradi. Yuqoridagi holatlarni baliq nomlarida ham kuzatish mumkin. Masalan:

- narsa-predmetning nomi shu narsa uchun asosiy (umumiy) bo‘lgan belgi-xususiyatga nom sifatida ko‘chadi: dengiz shaytoni, yelin belik. yopishqoq baliq, durda baliq.

- narsa-predmetlarning tuzilishida umumiylik bo‘ladi: oyna laqqa, oyna zog‘ora baliq, oq kurak burun, fonus ko‘z, tanga baliq. Kuzatilayotgan ishda harakatlar o‘rtasidagi aloqadorlikka asoslangan nom ko‘chishi orqali yangi ma‘no hosil bo‘lishi uchramadi.

3. Yangi ma‘noning vazifadoshlik yo‘li bilan hosil bo‘lishi.

Vazifadoshlik asosida nom ko‘chishi predmetlarning tashqi, material xususiyatini emas, balki predmetning turmushda biror vazifani, ishni bajarishini nazarda tutadi. Shu tomoni bilan metaforadan farq qiladi. Baliq nomlarining funksiyadoshlik yo‘li bilan yangi ma‘no ifodalashi unchalik ko‘p emas. Masalan, arra baliqlar, nayza baliq, shamshir baliq va boshqalar.

4. Yangi ma‘noning sinekdoxa yo‘li bilan hosil bolishi.

Butunning nomi bilan uning qismini yoki, aksincha, qism nomi bilan butunni atash orqali yangi ma‘no hosil qilin sinekdoxa sanalib, uni metonimiyadan farqlashda “bir muhim munosabat – miqdor munosabati hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Sinekdoxa hodisasi asosida baliq nomlarida yangi ma‘noning hosil bo‘lishi tubandagicha: bunda yangi ma‘no ko‘proq butunni atash orqali vujudga keltiriladi. Baliq turkumlarini, oilasini atash (butunni) orqali shu turkum va oilalarga mansub baliqlar nazarda tutiladi. Masalan, karpsimonlar oilasi, olabuganamodar turkumi va hokazo.

Yuqoridagilardan ma‘lum bo‘ladiki, ekstralingvistik faktorlar asosida yangi ma‘no

ifodalashning metafora yo‘li baliq nomlarida ancha sermahsuldir. Lekin metonimiya, vazifadoshlik va sinekdoxa asosida yangi ma’no hosil qilish unchalik mahsuldor emas. Shunga qaramay, nolingvistik faktorlar asosida yangi ma’no hosil qilin atamashunoslikning boshqa sohalarida bo‘lgani kabi baliq nomlari uchun ham xos bo‘lgan hodisadir.

Lingvistik faktorlar asosida yangi ma’no ifodalanishida yangi ma’no quyidagi yo‘llar bilan hosil qilinadi: a) ellipsis yo‘li bilan; b) semantik kalka usuli bilan.

Ellipsis hodisasi yo‘li bilan yangi ma’no hosil bolishida shunday holat kuzatiladi: aslida birikmaga teng bo‘lgan birlik tarkibidagi biror komponent tushib qoladi, natijada shu birikmaga xos ma’no aslida uning tarkibida bo‘lgan komponentning o‘zi bilan ifodalanadi. Ma’lumki, birikma shaklidagi baliq nomlarida baliq so‘zi tavnologik leksik element sifatida qatnashadi, lekin bu so‘z har doim ham takrorlanmaydi va ellipsisga uchraydi. Ellipsisga uchrash metonimiyaga moyil birikma qolipidagi nomlarga ko‘proq xosdir [Sapayev, 1984: 74].

Ellipsis hodisasi asosida yangi ma’noning hosil bo‘lishini baliq nomlarida ham kuzatish mumkin. Masalan, ilonbosh, zulukog‘iz, laqqa, marvaridko‘z, olabug‘a, oq bakra, oqcha, pichoqtish, sazan, so‘g‘yon, toshbosh, to‘rtko‘z, gulmohi, chinori, qayaz, qorako‘z atamalarida birinchi komponent tushib qolgan ikkinchi komponentning funksiyasini ham o‘z ustiga olgan, natijada birikma anglatadigan ma’no yuqoridagi tub va qo‘shma so‘zlar vositasida ifodalanyapti. Semantik kalka yo‘li bilan ham yangi ma’no hosil qilinadi. Bunda o‘zga tildan so‘z o‘zlashitirish chog‘ida o‘sha so‘zning o‘zi emas, balki ma’nosi o‘zlashtiriladi. Bu hodisa atamashunoslik uchun xarakterli bo‘lib, ularni baliq nomlari o‘zlashmalarida ham uchratish mumkin. Masalan, eshvoy baliq (vyun - tanasining eshilishi o‘zlashtirilgan), dengiz toychalari (konki morskiye - tanasi shaklining toychoqqa o‘xshashligi o‘zlashtirilgan), bodring baliq (ogurechnik - bodring hidi kelib turgani o‘zlashtirilgan), shoxdor baliq (rogatka - boshidagi ikki juft suyak bo‘rtmasiga ishora o‘zlashtirilgan). Demak, lingvistik faktorlar asosida baliq nomlarida yangi ma’no hosil bo‘lishi o‘zbek tili lug‘aviy, ma’no xususiyatlarining tarkibiy qismi sifatida tahlil qilinishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Budagov R.A. Tilni sof miqdoriy ko‘paytirib borish uni sifatii yomonlashuviga olib keladi. – Moskva, 1976.
2. Sapayev Q. O‘zbek tilining qurilish terminologiyasi. – Toshkent, 1984. – B. 74.
3. Shoabdurahmonov Sh., Asqarova M., Hojiyev A., Rasulov I., Doniyorov X. Hozirgi o‘zbek adabii tili. – Toshkent: O‘qituvchi, 1980. – B. 376.
4. Shmelev D.N. Ocherki po semasiologii russkogo yazyka. – Moskva, 1964. – B. 59.
5. Usmonov O., Hamidov Sh. O‘zbek tili leksikasi tarixidan materiallar. – Toshkent: Fan, 1981. – B. 112.

MUNDARIJA

<i>Sirojiddinov Sh.</i>	O‘zbek tili – xalqaro maydonda!	
I SHO‘BA. O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA TILSHUNOSLIKNING NAZARIY MASALALARI		
<i>Ashirboyev Samixon</i>	O‘zbek adabiy tilining tayanch dialektini belgilash yo‘lida	6
<i>Hakimova Muhayyo, Rahmatova Feruza</i>	O‘zbek tilida kognitiv metonimiya	11
<i>Juraqobilova Xamida</i>	She‘riy asarlarda kognitiv metaforalar shakllanishida lingvomadaniy omillarning ta‘siri	17
<i>Mustafayev Fizuli</i>	Kino dilində söz birləşməsi və qoşa sözlər haqqında	24
<i>Jabborov B., Sharipova S. Istamova SH.</i>	O‘zbek iboralarining milliy mentalitetni ifodalashdagi o‘rni	32
<i>Turdiboyev Tohir</i>	Yordamchi so‘zlar masalasiga doir ayrim qarashlar	37
<i>Abjalova Manzura</i>	Hozirgi o‘zbek tili leksik sathiga doir ba‘zi masalalar	42
<i>Sheronov Boyirboy</i>	Sintaktik sathda mazmuniy-shakliy nomutanosiblik haqida	50
<i>Madjidova Dilorom</i>	Современные методы и проблемы прикладного языкознания	54
<i>Tolipova Dildora</i>	Лакуны в узбекских письменных литературных источниках и проблемы их перевода	59
<i>Elova Dilrabo</i>	O‘zbek tilshunosligida uslubiy xoslanishni farqlash xususidagi qarashlar	67
<i>Abdullayev Jumanazar</i>	Yangi O‘zbekistonning mumtoz tilshunoslik merosi, zamonaviy lingvistik qadriyati	73
<i>Israilova Saodat</i>	Turk va o‘zbek tillarida rang bildiruvchi leksemalar semantikasi	84
<i>Kasimova Ziyoda</i>	Cho‘lponning “Kecha va kunduz” romanidagi frazeologik birliklarning badiiy-uslubiy tahlili	88
<i>Baxodirova Shaxlo</i>	Lakuna va realiya munosabati	92
<i>Hakimov Dilshod</i>	“Biz” va “o‘z” olmoshlarining o‘zbek tilidagi funksional maqomi: struktur-semantik tahlil	98
<i>Kurbanbayev Otabek,</i>	O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari	107

<i>Qodirberganova Dilnura</i>	O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari	
<i>Allaquliyeva Qunduz</i>	Ixtionimlarning lingvistik va ekstralingvistik omillar asosida yangi ma’no ifodalashi	113
<i>Isoqulova Qunduz</i>	So‘z-gaplarning noverbal vositalar bilan ifodalanishi	117
<i>Ismayilli Ayshen</i>	Sintaktik yolla yaranan mikrotoponimlar xūlasə	122
<i>Davronova Zarnigor</i>	Sadriddin Ayniyning “Sudxo‘rning o‘limi” qissasidagi antroponimlarining kognitiv-semantik tahlili	132
<i>Muzaffarova Zarrina</i>	Metonimiyaning konseptual modellari	136
<i>Yusupova Aziza</i>	Metaforaning she’riy matnlarda aks etishi	140
<i>Mamarasulova Maftuna</i>	Fonosemantik g‘oyalarning rivojlanish bosqichlari	146
<i>Abdurasulova Dilnoza</i>	Ayollar nutqida konnotatsiya va murojaat birliklarining pragmatik xususiyatlari	151
<i>Soqiyeva Shirin</i>	Tilshunoslikda konseptni o‘rganishda til va madaniyatning o‘rni	157
<i>Abruyeva Zaxro</i>	O‘zbek tilidagi murojaat shakllarining konseptual tuzilishi	160
<i>Bovmanova Bashorat</i>	O‘zbek tilida halollik tushunchasining leksik-semantik ifodalanishi	164
<i>Jumaniyozova Charos</i>	Hajm-o‘lchov bildiruvchi sifatlarning nisbiylik xususiyati	168
<i>Xayrullayeva Ra’no</i>	Kichraytirish qo‘shimchalarining nutqdagi ahamiyati	172
<i>Tursunova Sojidxon</i>	“Fayzining amakisi” hikoyasidagi nutqiy akt vositasida ifodalangan ironiyalar tahlili	177
<i>Utegenova O‘g‘iloy</i>	Badiiy asarlarda tasviriy ifodalar	181
<i>Maxmudova Matluba</i>	Qaratqich kelishigi semantikasiga doir ayrim mulohazalar	185
<i>Xolmamatova Sarvinozxon</i>	Konnotatsiya va konnotativ birliklarning	191

	o‘rganilganlik darajasi hamda turlari	
<i>Turg‘unboyeva Dilnoza</i>	Zamonaviy tilshunoslikda miqdor kategoriyasining o‘rni	199
<i>O‘ralova Nargiza</i>	Parsellyatsiya va metaforaning o‘zaro aloqadorligi	204
<i>Jabborova Aziza</i>	O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so‘zlagan nutqidagi evfemizmlarning morfologik tahlili	209
<i>Odilova Dilobar</i>	Jahon tilshunosligida o‘xshatishlarning ilmiy tadqiqi	214
<i>Nazarov Qobilbek</i>	Turli tizimdagi tillarda soma komponentli maqollarning tasniflanishi	218
<i>Mullaboyeva Shirin</i>	Til, estetik tafakkur va didning paremiologik birliklarda ifodalanishi	226
<i>G‘aybullayev Erkinjon</i>	O‘zbek madaniyatini ifoda etishda lakunalarning roli: Cho‘lpon asarlari misolida	230
<i>Oripova Mavluda</i>	Sinestezik metaforalarning lingvomadaniy xarakteri:sinestezik metafora va milliy o‘ziga xoslik	240
<i>Otaxonova Sohiba</i>	Antroponimlarning internet va yangi media makonidagi o‘rni	245
<i>Shodmonaliyeva Yulduz</i>	Modallik bilan tasdiq-inkor kategoriyasining o‘zaro munosabati	250
<i>Sobirova Maftuna</i>	Konchilik terminotizimi va uning o‘zbek leksik tizimidagi o‘rni	256
<i>Umarova Shahzoda</i>	O‘zbek tilshunosligining kombinator lingvistikaning shakllanishidagi o‘rni	260
<i>Turg‘unova Maftuna</i>	Til taraqqiyotida kognitiv tilshunoslikning o‘rni	270
<i>Muratova Nafisa</i>	Tilak va tabrik nutqiy aktida ekstralingvistik vositalarning o‘rni	274
<i>Murotov Hamro</i>	Reklama matnlarining tasnifi	280
<i>Normuminov Laziz</i>	Qo‘chqor Norqobil hikoyalarda xalqona so‘zlashuv, ibora va maqollarning qo‘llanishi	285
II SHO‘BA. AMALIY TILSHUNOSLIK VA LINGVODIDAKTIKA MUAMMOLARI.		

<i>Xolmanova Zulxumor</i>	Tilning ma’lumotlarni saqlash va yetkazish funksiyasi	289
<i>Qurbonova Munavvara</i>	Ontolingvistika va pragmalingvistika munosabatida deyktik birliklarning o‘rni	297
<i>Ruzibaeva Nigoraxon</i>	Psychological needs in the language classroom	303
<i>Abdurahmonova Muqaddas</i>	Ментальные омонимы в когнитивной лингвистике	308
<i>Umurzoqova Marhabo</i>	Badiiy matnda ayol lisoniy shaxs tiplari xususida	317
<i>Abjalova Manzura</i>	O‘zbek tili multikorpusi – zamonaviy ta’limiy tizim	321
<i>Ruzmetova Novval</i>	Роль узбекских народных традиций в социокультурном развитии студентов	326
<i>G‘ulomova Nargiza</i>	Alisher Navoiy mualliflik korpusini yaratishda statistik ma’lumotlarning muhimligi	335
<i>Dedaxanova Muazzam</i>	Lingvistik ekspertizaning yuzaga kelishi va shakllanish tarixi	344
<i>Shamsiyeva Manzura</i>	Animatsion filmlarning aksiolingvistik jihatlari	347
<i>Xudaykulova Shaxnoza</i>	O‘zbek tili diskursida global qadriyatlarining aksiolingvistik integratsiyasi	353
<i>Ibragimova Sayyora</i>	Псевдонимы узбекских и русских писательниц: генезис, семантика и когнитивные особенности	357
<i>Tilabaev Kamil</i>	Благодарные: из эмоционального опыта изучения узбекского языка как второго	361
<i>Alimardanov Elyor</i>	Xorazm dialektal zonasining qipchoq shevali areallari	369
<i>Bozorova Sabohat</i>	Gazeta tili va publitsistik janrlarning lingvostilistik xususiyatlari	372
<i>Abduvoxidova Mavzuna</i>	Обучение грамматике в условиях коммуникативного подхода	377
<i>Mamadayupova Vasila</i>	Katta yoshdagilarning xorijiy til o‘rganishi	381
<i>Azizova Feruza</i>	Raqamli texnologiyalarning til evolyutsiyasiga	385

	ta’siri: XXI asrda yozma va og‘zaki muloqotning transformatsiyasi	
<i>Abdullayeva Roxila</i>	Xarakter ifodalovchi birliklarning freym tahlili	389
<i>Yusupova Shahzoda</i>	Suggestiv nutq ta’sirchanligini oshirishda sifatlarning o‘rni	393
<i>Mamirova Xayriniso</i>	Ko‘p ma’noli so‘zlarni qayta ishlashning gibridd modellari	398
<i>Nabiyeva Parvina</i>	Assotsiativ tezaurus: til tasviri va inson ongining modellashtirilishi	405
<i>O‘rinova Zarifa</i>	Iqtiboslarning intertekstual tezaurusda aks etishi	410
<i>Rayimjonova Matluba</i>	Rauf Parfi she’riyati leksikasini chastotali lug‘at asosida tadqiq qilish muammolari va yechimlari	414
<i>Turobova Nargiza</i>	Ulug‘bek Hamdam ijodining lingvopragmatik tahlilida presuppozitsiya	418
<i>Abdullajonova Madina</i>	“Fiziologik xatolar”ni disgrafiyadan farqlash masalasi	424
<i>Pulatova Umriniso</i>	Yoshlar slengining ayrim o‘ziga xos hududiy xususiyatlari	428
<i>Imomova Ismigul</i>	Dramatik matnlarda qo‘llanilgan barqaror birikmalar va maqollarning intertekstual ohang va mazmunini boyitishdagi roli	435
<i>Arolova Nafisa</i>	Til o‘zlashtirishda leksik portlash hodisasi	440
<i>Tursunboyeva Fayiza</i>	Korpus lingvistikasining diniy matnlardagi o‘rni	443
<i>Amrullayeva Mohinur</i>	O‘zbek tilidagi ayrim fe‘l-atvor frazemalarining semantik tasnifi va uslubiy xususiyatlari	450
<i>Mirnosirova Dilbar</i>	Bolalar verbal assotsiatsiyalarining ayrim sintaktik xususiyatlari	454
<i>Aminova Zilola</i>	Darsdan tashqari mashg‘ulotlarda o‘zga tilli o‘quvchilarning nutqini o‘stirish	462
<i>Muratova Ademi</i>	Multilingualism and bilingualism in turkic-speaking countries: contemporary challenges and development prospects	466
<i>Umurzakova Zuxraxon</i>	Ona tili darslarida interaktiv raqamli resurslarni tatbiq etishning didaktik qulayligi	472
<i>Maxmudjonova</i>	Tilshunoslarga bog‘lab berilgan tomorqa...	477

<i>Nargizaxon</i>		
III SHO‘BA. MADANIYATLARARO MULOQOT VA O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI		
<i>Uluqov Nosirjon, Solixodjayeva Xavasxon</i>	O‘zbek sayillari va ayrim turk bayramlarining etnolingvistik hamda lingvokulturologik tahlili	481
<i>Mirzodjanova Malika</i>	Сравнительный семантический анализ употребления английских “over”, “above” и их таджикских эквивалентов	489
<i>Komilova Gavharoy</i>	Nutq tadqiqida yangi yondashuvlar	484
<i>Pulatova Zamira</i>	Роль межкультурной коммуникации в процессе изучения языков	497
<i>Moldokulova Elina</i>	Сохранение узбекской культурной идентичности через язык и традиционный костюм в эпоху глобализации	501
<i>Yo‘ldoshxonov Javohirbek</i>	Микротопонимы как ономастическая реалья: сравнительный анализ ташкента и лондона	505
<i>Abduqodirova Zebo</i>	The role of lingvocultural competence in the translation of specialized ecological texts. (English and Uzbek languages)	509
<i>Otamirzayeva Sug‘diyona</i>	Teaching legal english in uzbek context: challenges of terminology	514
<i>Sayfiyeva Komila</i>	Fitonim komponentli o‘zbek va ingliz maqollarining madaniyatlararo qiyosiy tadqiqi	521
<i>Madjidova Maftuna</i>	Лингвосоматические единицы которые характерные для арабской культуры	529
<i>Xasanova Sohibjamol</i>	Ingliz va o‘zbek tillarida “yaxshilik” va “yomonlik” kategoriyalarining lingvokulturologik tahlili	534
<i>Lafasova Mavjuda</i>	Xorij tilshunosligida o‘xshatishlar tadqiqi	539

<i>Olimova Mushtariybonu</i>	O‘zbek va ingliz xalq maqollaridagi “omad” va “omadsizlik” konseptlarining qiyosiy tahlili	544
IV SHO‘BA. O‘ZBEK TILINING XORIJDA O‘QITILISHI VA O‘ZARO HAMKORLIK MASALALARI		
<i>Ahmet Akalin</i>	Kültür taşıyıcısı olarak özbek dilinin diplomatik fonksiyonu	549
<i>Rahmonqulov Abdunazar</i>	O‘zbek va tojik tillari interferensiyasi haqida	555
<i>Rafibayeva Nasiba, Mingboyeva Oypari</i>	Лингвистика и страноведческий аспект в преподавании иностранного языка	559
<i>Xakimova Mavzunadjon</i>	Лингвистическое табу и стратегия эвфемизации в таджикском и английском языках	563
<i>Musurmankulova Shaxribon</i>	Türk tiliga xos ayrim frazemalar tahlili	569
<i>Xodjayeva Mashhura</i>	Влияние глобализационных тенденций на методику обучения иностранным языкам	576
<i>Erkaboeva Khavojon</i>	Translation studies and the internationalization of the uzbek language	581
<i>Axmedova Niluzar</i>	Emotsional leksikaning semantik-pragmatik talqini: ingliz va o‘zbek tillari misolida	584
V SHO‘BA. TIL TARIXI VA TURKIY TILLAR TADQIQOTLARI		
<i>Tanju Seyhan</i>	Ali şir Nevâyî ve üslubunda fiillerin yeri	589
<i>Abdushukurov Baxtiyor</i>	O‘zbek tilining tarixiy takomili va buguni	604
<i>Farhad Rahimi</i>	Nezrali’nin çağatay türkçesi sözlüğünün yanlışları üzerine II	611
<i>Vahidə Cəfərzadə</i>	Mustafa Zəririn “Siyərün-nəbi” əsəri haqqında bəzi qeydlər	640

<i>Muhammadiyeva Dilafro ‘z</i>	“Boburnoma” parallel korpusini yaratishdagi tarjima tamoyillari	650
<i>Bo‘ronov Anvar</i>	Poloves-qipchoq tillari maishiy leksikasi milliy identifikatsiyalash mezoni sifatida	657
<i>Xo‘janiyazova Shahnoza</i>	Alisher Navoiyning “Sab’ai sayyor” asaridagi idish-tovoq nomlarining leksik-semantik xususiyatlari	665
<i>Xolmurodova Mushtariy</i>	“Nasoyim ul-muhabbat” asaridagi tibbiy terminlar tahlili	670
<i>Mirzayeva Ulker</i>	Yunan manbalarida ishlangan Azərbaycan antroponimlərinin leksik-semantik təhlili	676
<i>Babazade Rahshane</i>	Mustafa Zəririn “Yüz hədis və yüz hekayə” əsərində zərflər	684
<i>Yodgorov Hamid</i>	“Qo‘noq” umumturkiy leksemasining etimologiyasi	697
<i>O‘razova Iqbol</i>	Frazemalar kognitiv semantikaning o‘rganish obykti sifatida	701
<i>Azizzade Turkan</i>	R.O.Şor Yafəs-türk dil əlaqələri haqqında	705
<i>Saygin Muhterem</i>	Klasik Türk Edebiyatının Doğu Sahasında Sevgili İçin Kullanılan Bir İfade Körke Bay (Körkke Bay, Görge Bay)	711
<i>Meryem Hamişoğlu</i>	Türkçenin ilk sözlüğü <i>Dîvânu lugâti't-türk</i> 'ten özbek türkçesine bitki adları	718
<i>Bakirov Qudratillo</i>	Turkiy dunyoda vaqt tushunchasi va uning o‘rganilishi	734
<i>Sattorova Shahnoza</i>	O‘zbek va turk tillarida bir xil etimologiyaga ega o‘simlik nomlarining qiyosiy tahlili	739
<i>Maqsudova Feruza</i>	Muqaddas qadamjo nomlari – onomastika sohasining o‘rganish obykti sifatida	745
<i>Azizova Nilufar</i>	“Devonu lug‘otit turk”dagi o‘z qatlamga oid ijtimoiy munosabat semali leksemalar	750
<i>O‘tkirbek Muhammad Sobir</i>	Arba’in she’rlarda “hayit” so‘zining lingvopoetik timsollari	756
<i>Naimaxon Siddiqova</i>	Eskirgan so‘zlarning eskirmagan ma’nolari	760
<i>Qasimova Sema</i>	The stylistic, linguistic and psycholinguistic analysis of femalemale forms of address in the texts	766

	of the book of “Dede Qorqud”	
<i>Roza Turdiyeva</i>	O‘zbek, qoraqalpoq va ingliz tillaridagi maqollarda zoonimlarning umumiy va milliy xususiyatlari	775